

TANEČNIAKTUALITY.CZ

1. "Nechci vyprávět polopatický příběh, diváci nejsou blbci," říká Jiří Pokorný k premiéře Carmen v NDM

10.05.2022 tanecniaktuality.cz - Josef Bartoš

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** divadlo (2); moravskoslezské (2); Národní (2); ndm

Národní divadlo moravskoslezské chystá tento týden premiéru baletu Carmen . Ke spolupráci na tomto kusu divadlo oslovilo Jiřího Pokorného, který už

jednou s baletním souborem spolupracoval na inscenaci Vzlety a pády . Tentokrát se ale do Ostravy vrací, aby vytvořil narativní balet, což není pro jeho tvorbu zcela typické. Proto jsme choreografa v posledním před premiérovém týdnu oslovili, aby nám prozradil, jak se mu v Ostravě tvoří a na co se mohou diváci těšit. Bavili jsme se ale také o tom, co ho na jeho umělecké cestě ovlivnilo a co se nutně propisuje právě do jeho verze Carmen

Máte těsně před premiérou. Bude vaše Carmen v něčem jiná, nebo se diváci budou moci těšit na klasický příběh Carmen a Josého? Upřímně doufám, že naše Carmen jiná bude. Vycházím z původního libreta, ale také jsme se s týmem inspirovali i v jiných zpracováních. Kromě Bizetovy opery, také filmovou verzí Carlose Saury nebo choreografií Matse Eka. Zásadní změnou je, že se příběh odehrává v současnosti, v prostředí klubové scény prázdné továrny. Jedná se o opuštěné prostory velkoměsta, takové pokoutné podsvětí. Carmen se pohybuje ve společnosti mladých lidí, kteří pořádají své vlastní soukromé akce, je to takový svérázný subkulturní underground.

Jaká tedy bude Carmen coby titulní postava?

Naše Carmen je mladá, svěží a energická slečna, jejímž domovem je právě ta klubová scéna, kdesi na pokraji společnosti. Je velmi svérázná, má svou vlastní hlavu, bojuje za vlastní ženskost, svobodu a nezávislost. Je velmi ambiciózní, otevřena jakýmkoliv zážitkům, vyznává polyamorii. Je to nezákeřná a upřímná osobnost.

Ta aktualizace se zdá být velmi výrazná. Neobáváte se reakce diváků? Přeci jenom tvoříte v regionu a od inscenace Carmen mnozí očekávají něco jiného.

Nebojím se. Nesnažím se tyto aspekty nějak rozmazávat, vulgarizovat je nebo jimi šokovat. Samozřejmě to může některé diváky pobouřit, ale kvůli tomu to nedělám, není to můj záměr. V našem příběhu jsou podobné aspekty života přirozené, a proto se objevují v náznaku, malých gestech a symbolech. Nechci vyprávět polopatický příběh, diváci nejsou blbci.

V Ostravě byste mohl mít i poměrně dobře připravenou půdu, protože vedoucí souboru Lenka Dřímálová dlouhodobě uvádí jak klasické, tak současné tituly. Napadá mě: Proč zrovna Carmen ? Vybral jste si námět sám

Nevybral, bylo to zadání od Lenky Dřímálové. Dostal jsem nabídku, kterou jsem si musel nejdříve dobře promyslet, protože jsem nikdy předtím dějový balet nedělal. Vždy jsem se orientoval na autorskou tvorbu bez nějaké výrazné narativní linie. Nicméně tematicky i hudebně mě Carmen velmi zaujala, je to neskutečně bohatý a atraktivní námět, takže netrvalo dlouho a řekl jsem, že do toho jdu.

Co pro vás bylo při tvorbě narativního díla nejobtížnější? Cesta od autorské tvorby k celovečernímu dějovému baletu totiž může být skutečně spleť.

Všemu předcházela opravdu dlouhá a pečlivá příprava. Začal jsem před více než rokem, kdy jsem dělal takový průzkum a ujasňoval si, co pro mě příběh Carmen znamená. Zároveň jsem přizval Václava Janečka, aby mi pomohl s dramaturgickou stavbou a nastavoval zpětně zrcadlo mé tvorbě pomocí jeho letitých zkušeností.

Práce na tomto kusu pro mě představuje velkou radost a velmi přínosnou zkušenost. Nejdřív jsem se zalekl, protože jsem nevěděl, jak tu velikost inscenace uchopit, ale na druhou stranu v autorské tvorbě je vždy přítomná daleko větší nejistota. Choreograf má u dějových inscenací záchytné body, ví, kam míří díky příběhu, oporou mu může být i hudební partitura, která už ten narativní skript obsahuje. Není to takové tápání, hledání a možná i bloudění jako v autorské tvorbě.

Do ostravského souboru se vracíte již podruhé. Poprvé jste revidoval svou dřívější choreografii Útěk obra z Nederlands Dans Theater (NDT), tentokrát ale tvoříte choreografii tanečnickům na míru. Jak se vám s ostravským souborem pracuje?

Velmi dobře. Některé tanečnice znám, ale je pravda, že v souboru je také mnoho nových tváří.

Zároveň je soubor v českém kontextu velmi specifický, respektive světový, co se týče národností tanečnicků...

Ano, přesně tak. Úroveň souboru je všeobecně velmi vysoká. Jejich zaměření je tedy spíše klasické, ale jsou to mladí a otevření lidé, ochotní se učit, ačkoliv třeba zkušeností ještě tolik nemají. Snažím se jim dělat choreografii na míru, takže je ani nenutím do něčeho, co by nemuselo vypadat dobře. Vycházím z jejich kvalit a schopností, abychom našli určitou míru toho, co mohou nabídnout oni mně a toho, co se ode mě mohou naučit.

Když jste začal se souborem Carmen zkoušet, měl jste obsazení titulní postavy jasně, nebo jste musel hledat?

Na podzim minulého roku jsme měli přípravný týden, abychom se vzájemně lépe poznali. Nicméně volba byla poměrně jasná hned na začátku. Máme dvě Carmen ve dvou obsazeních a je pozoruhodné, že jsou to dvě úplně odlišné osobnosti, každá vnáší do té role něco velmi osobitého.

Navíc jste teď v jednom kole – chystáte za dva týdny i premiéru pro Pražský komorní balet. Jak zvládáte pracovat na dvou dílech zároveň?

Pro Pražský komorní balet obnovuji choreografii Černý mraky nepláčou , kterou jsem vytvořil zhruba před deseti lety pro Dekkadancers, takže to není tak náročné jako postavit novou inscenaci od začátku. Na Carmen dělám už přes rok a nabídka

Pražského komorního baletu přišla až někdy v únoru. Dohodli jsme se proto, že Černý mraky nepláčou se souborem nastuduje Jaroslava Janečková, která tančila při premiéře, a společně to pak doladíme a dotvoříme právě po ostravské premiéře. Je to riskantní, ale věřím, že to zvládneme.

Máte za sebou taneční kariéru v zahraničí, o které by se mohlo mnohým zdát. Byl jste součástí souboru Nederlands Dans Theater (NDT) Jiřího Kyliána, ale také souboru Kidd Pivot hvězdy současného tance Crystal Pite. Jaký na vás měly tyto zkušenosti vliv? Jejich vliv považuji za naprosto zásadní. Kromě naprosto profesionálního přístupu jsou to zároveň životní mentoři, otevírají vám oči, vzdělávají vás, vedou vás za hranice, kam by vás předtím nenapadlo ani nahlédnout. To všechno se do vás obtiskne a během života dále vnitřně rezonuje. Člověk si toto dědictví uchovává, rozvíjí ho, nachází nové cesty i inovace, rozvíjí původní myšlenky a tím i vlastní tvůrčí osobnost.

Když se nad těmi vašimi zkušenostmi zamýšlím, tak zrovna Kylián a Pite mají poměrně odlišné choreografické přístupy. Dokázal byste říci, který z nich je vám bližší?

Angažmá v NDT pro mě byla taková škola života. Nejdříve jsem nastoupil do juniorského souboru, což jsou v podstatě takové umělecké jesle. Tam jsem poprvé začal chápat, co znamená být profesionálním tanečníkem. Přestup do hlavního souboru pak znamenal postupné dozrávání, a až v Kidd Pivot jsem měl pocit, že jsem skutečně pocítil tu tíhu profesní zodpovědnosti. Pite pracovala odlišným způsobem, tanečník v jejím souboru není veden za ručičku. Většinou mu ukáže směr a cíl, ale pak je zodpovědný sám za sebe a za svou vlastní cestu. Téma osobní i profesní zodpovědnosti tam nabývalo na důležitosti.

Osobně ale musím říci, že současný tanec v podání Crystal Pite je mi bližší, sám koneckonců používám i některé postupy, které jsem poznal právě u ní. A ačkoliv si hledám vlastní rukopis, ty střípky zkušeností se nikdy nevytratí. Je to nekončící hledání, ta cesta je cílem.

Pojďme se ještě na závěr vrátit do Čech – sledujete tvorbu v českých souborech, ať už těch ve vícesouborových divadlech nebo těch z nezávislé scény?

Občas ano, ale v Čechách nejsem příliš dlouho. Léta jsem žil v Holandsku a ten distanc mi to samozřejmě nedovoloval. Momentálně se spíše rozhlížím a aklimatizuji.

Máte nějaké vyhlídky na další spolupráci s českými soubory?

Nějaké nabídky jsem obdržel, ale nic konkrétního se ještě nerýsuje. Zároveň mám rozjednaných mnoho zahraničních projektů, například na jaře příštího roku budu tvořit novou choreografii pro Ballet BC v kanadském Vancouveru.

Jiří Pokorný

Taneční vzdělání zahájil ve svých osmi letech v baletní přípravce pražského Národního divadla a dále pokračoval ve studiu na pražské státní Taneční konzervatoři. Po ukončení studií nastoupil do souboru Laterny magiky. Po třech sezónách úspěšně absolvoval konkurz do Netherlands Dans Theater v Haagu (NDT). Působil v juniorské skupině NDT 2 a po třech letech získal angažmá v NDT 1. Po dobu tohoto angažmá (2003-2010) pracoval s tanečními tvůrci, jakými byli Jiří Kylián, Mats Ek, Hans van Manen, Ohad Naharin, Johan Inger, Paul Lightfoot, Sol Leon, Crystal Pite a mnoho dalších.

V roce 2010 se stal členem souboru Kidd Pivot pod vedením kanadské choreografky Crystal Pite. Zde ukončil svou taneční kariéru, stal se nezávislým umělcem a začal se věnovat práci choreografa a tanečního pedagoga. Jako choreograf spolupracoval se soubory v Evropě a USA. Vytvořil choreografie například pro soubory NDT 2, Aterballetto, Korzo Theater v Haagu, Pražský komorní balet, Theater Basel, Nationaltheater Mannheim, Budapest Dance Theatre, North West Dance Project v Portlandu (USA).

Jako hostující pedagog působil rovněž v zahraničí, spolupracuje se školami, jako například Royal Conservatory v Haagu, Juilliard School v New Yorku, Arts Umbrella Vancouver, NDT's Summer Intensive a Architanz Tokyo.

Zdroj: **Národní divadlo moravskoslezské**

URL | <https://www.tanecniaktuality.cz/rozhovory/nehci-vypravet-polopaticky-pribeh-divaci-nejsou-blbci-rika-jiri-pokorny-k-premiere-carmen-v-ndm>

« zpět na začátek